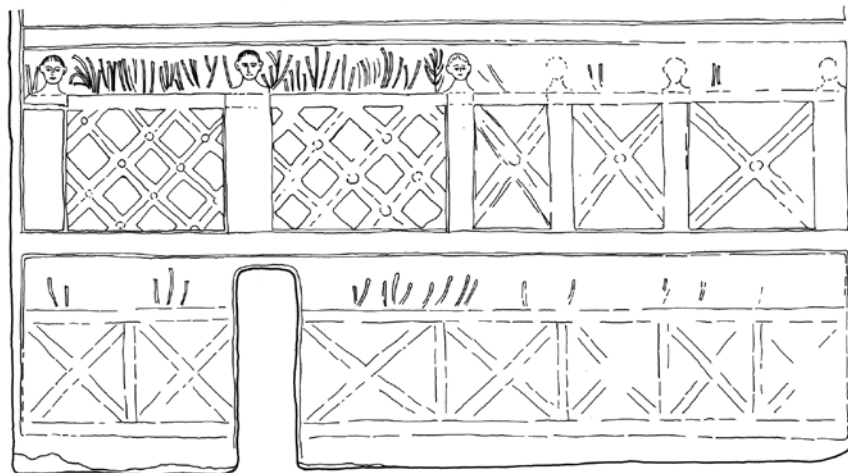

ОБНОВА ВИЗАНТИЈЕ НА
БАЛКАНУ 1018. ГОДИНЕ

RESTORATION OF BYZANTIUM
IN THE BALKANS IN 1018

Седamnaest година међуна родни симпозијум византолога Ниш и Византија, окупља истакнуте истраживаче што је резултирало штампањем шеснаест бројева зборника радова „Ниш и Византија“ и специјалним издањем „Ниш и хришћанско наслеђе“ 2013. године, поводом годишњице доношења Миланског едикта. Укупно 8800 страница испуњене новим сазнањима која су допринела да се разјасне многе непознанице о Византијском културном, уметничком и цивилизацијском наслеђу, које баштини свеколики хришћански свет. На страницама зборника радова пажљиви читалац откриће велики број нових, непознатих, или, пак, мало знаних података о прошлости града Ниша, која је сада умногоме расветљена и јаснија. Намера организатора (град Ниш, Универзитет у Нишу, православна Епархија Нишка) је да популаризује византологију као науку, допринесе афирмисању града Ниша, успостављена сарадњу између колега, допринесе размени знања и укаже на значај Византије за савремену европску цивилизацију. (сл. 1)

Уважене колеге из целог света истражују наш историјски

For seventeen years already the international symposium „Nis and Byzantium“ has brought together prominent researchers with the result of sixteen issues of the Proceedings „Niš and Byzantium“ and the special edition „Niš and Christian heritage“ in 2013 - on the occasion of the Edict of Milan anniversary – published so far.

A total of 8800 pages with new insights and knowledge contributed to clarifying many unknowns about the Byzantine cultural, artistic and civilization heritage shared even nowadays by the entire Christian world. In these pages a careful reader will uncover a large number of new, unknown or little known data about the past of the city of Niš, which is now much brighter and clearer.

The intention of the organizers (the City of Niš, the University of Niš, the Orthodox Niš Eparchy) is to promote the historical city of Niš, popularize byzantology as a science, establish cooperation among colleagues, contribute to the exchange of knowledge and point to the significance of Byzantium for contemporary European civilization. (Photo 1)

Dear colleagues from all over the world explore our historical continuity, artistic layers and spiritual

Сл. 1 Свечана сала Универзитета у Нишу, отварање симпозијума, Оливера Игњатовић - Министарство културе Републике Србије, отац ректор Милутин Тимотијевић, проректор проф. др Весна Лопичић, помоћник градоначелника проф. др Небојша Ранђеловић, пуковник представници треће армије Војске Републике Србије, Едвин Сугарев конзул републике Бугарске (фото. З. Радосављевић)

Fig. 1 Niš University Hall, opening of the Symposium, Olivera Ignjatović – representative of the Ministry of Culture and Informing of the Republic of Serbia, father Rector Milutin Timotijević, Vice-rector Vesna Lopičić PhD, Assistant to the Mayor Nebojša Randelović PhD, representative of the Command of the Land Army of Serbia, and H.E. Edvin Sugarev, Consul of the Republic of Bulgaria.

континуитет, уметничке слојеве и духовне наслеђе, све са Благословом Његове Светости Патријарха српског Господина Иринеја. Благослов Патријарха пренео је отац ректор Милутин Тимотијевић. (сл. 2) Учеснике скупа, после уводне речи др Мише Ракоције, поздравио је помоћник градоначелника проф. др Небојша Ранђеловић, (сл. 3) док се испред Универзитета у Нишу присутнима обратила проректор проф. др Весна Лопичић. (сл. 4) Симпозијум је отворио др Марко Поповић. (сл. 5) У име Министарства културе и информисања Републике Србије присуствовала је колегиница

heritage, all doing with the Blessing of His Holiness Serbian Patriarch Mr. Irinej. This year the Patriarch's Blessing was conveyed by father Rector Milutin Timotijevic. (Photo 2). After the introductory speech of dr. Miša Rakocija, the participants were welcomed by the Assistant to the Mayor Mr. Nebojsa Randjelovic PhD, (Photo 3) and by the University Vice-rector Ms. Vesna Lopičić PhD, (Photo 4). The symposium was opened by Dr. Marko Popović (Photo 5). On behalf of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia, Ms. Olivera Ignjatovic attended the opening ceremony. The Proceedings "Niš and Byzantium XVI" was

Сл. 2 отац ректор Милутин Тимотијевић
(фото. З. Радосављевић)
Fig. 2 Father Rector Milutin Timotijević

Оливера Игњатовић. Зборник радова Ниш и Византија бр. XVI представио је др Небојша Станковић. Свечаност отварања научног скупа улепшале су Саре Ристић – сопран и Валентина Станојевић – флаута. Пројекцијом научно-популарног филма „Освит Византије“ (продукција НТВ, аутор М. Ракоција), завршена је свечаност отварања научног скупа и започет радни део. (сл. 6)

Сваке године византолози скрену пажњу на одређену тему из наше заједничке хришћанске прошлости, али и пробуде интересовање шире јавности подвлачећи значај изучавања и очувања споменичког наслеђа. Зато, увек треба имати на уму да се споменици културе изучавају, штите и презентују, поред осталог, и због лепшег, квалитетнијег и посебно хуманијег живота средине у којој се културно добро налази.

presented by dr. Nebojsa Stanković. The opening ceremony was beautified by performance of the talented students of the Faculty of Arts in Niš Ms. Sare Ristic, soprano and Ms. Valentina Stanojević, flutter. The festive part of the ceremony was finished with the screening of the popular science film „ The Dawn of Byzantium” (NTV production, author M. Rakocija) followed by the first working session. (Photo 6)

Every year the byzantologists turn their attention to a particular topic from our common Christian past and awaken interest of the general public as well, emphasizing the importance of studying and preserving monumental heritage. Therefore, it should always be in mind that cultural monuments are being studied, protected and presented, among other things, for more beautiful surroundings, more humane life and better quality of the environment in which the cultural good is located.

Сл. 3 помоћник градоначелника проф. др Небојша Ранђеловић
(фото. З. Радосављевић)

Fig. 3 Assistant to the Mayor Nebojša Randelović PhD

Међународни симпозијум Ниш и Византија XVII својим поднасловом „Обнова Византије на Балкану 1018. године“, има за циљ да подсети на време повратка Византије на Балкан и поновног успостављања њених духовних, културних и цивилизацијских тековина, које и данас баштинимо.

На простору Балкана, сада ослабљеног византијског царства, Самуило формира ново бугарско царство. Византијски цар Василија II успева да поврати од Самуила окупиране територије, закључно са 1018. годином када улази у Охрид. Већ од 1020. године обнављају се најзначајнији градови у ослобођеним областима: Сирмијум, Београд, Софија, Скопље, међу њима и Ниш, сада са византијским именом Нисос.

The International Symposium “Niš and Byzantium XVII”, with its subtitle „Restoration of Byzantium in the Balkans in 1018,“ aims to remind us of time of the return of Byzantium to the Balkans and the restoration of its spiritual, cultural and civilizational heritage which we share still today.

In the Balkans, at that time weakened by the Byzantine Empire, Samuil forms a new Bulgarian Empire. The Byzantine emperor Vasily II managed to regain the occupied territory from Samuil finally in the year 1018 when he entered Ohrid. Already in 1020 the most important cities in the liberated areas were restored: Sirmium, Belgrade, Sofia, Skopje, among them Nis - now with the Byzantine name Nisos. During the Slavs settlement, the city of Niš was being destroyed and the Roman state structure together with the old

Сл. 4 проректор проф. др Весна Лопичић
(фото. З. Радосављевић)
Fig. 4 Vice-rector Vesna Lopičić PhD

Сл. 5 др Марко Поповић (фото. З.
Радосављевић)
Fig. 5 dr Marko Popović

У периоду насељавања Словена, град Ниш је разорен а ромејско државно устројство заједно са старом епископијом привремено су нестали. После скоро четири века Нисос се први пут спомиње 9. фебруара 994. године у помало заборављеном т.з. Сплитском запису. Ово је прилика да подсетимо Нишлије на тај датум а стручну јавност да још једном заинтерсујемо за овај документ. Победом Василија II над Самуилом, Византија је вратила раније изгубљене територије Балканског полуострва, чиме је постало неопходно реорганизовати државну и црквену управу. После 1020. године обнавља се и Нисос. Ниш је опет велики град, главна раскрсница и стуб византијске

episcopacy, temporarily disappeared. After almost four centuries Nisos was first mentioned on February 9, 994, in a slightly forgotten so called Split record. This is an opportunity to remind the people of Nis on that date and to get the expert public interested for this document again. By the victory of Vasily II over Samuel, Byzantium returned the previously lost territories of the Balkan Peninsula, which made it necessary to reorganize the state and church administration.

After 1020 Nisos was being rebuilt, too. Niš was again a great city, the main intersection and the pillar of the Byzantine authorities of this region, the bishop's seat, the stronghold of the military system, the center of Byzantine art, culture and civilization from which it radiates into

Сл. 6 Саре Ристић – сопран, Валентина Станојевић – флаута (фото. З. Радосављевић)
Photo 6. Sara Ristić, soprano and Valentina Stanojević, flutter

власти ове области, епископско седиште, упориште војног система, средиште византијске уметности, културе и цивилизације одакле она зрачи у унутрашњост Балканског континента. Урбанизован на византијски начин, Нисос није био само тврђава са војном посадом, већ се у њему живело у складу са ваљаним грађанским законима. У граду и око града византијски достојанственици граде цркве. Низ цео средњи век заштитник града и грађана био је св. Прокопије. Мошти великомученика Прокопија биле су у катедралној цркви, а епископи нишки из XI и XII века на свој печат стављају лик Св. Прокопија. Сад је прилика да размотримо где је била катедрална црква и како су доспеле у Ниш мошти св. Прокопија? Подсетићемо Нишлије да не забораве свог заштитника св. Прокопија.

the interior of the Balkan continent. Urbanized in the Byzantine way, Nisos was not only a fortress with a military crew, but the living of the people in it was in accordance with valid civil laws. In the city and around the city, Byzantine dignitaries built churches. Throughout the middle ages, the patron saint of the city and citizens was St. Prokopius. The relics of the great martyr Prokopius were laid to rest in the cathedral church and the bishops of Nis from the 11th and 12th centuries put on their seal the figure of St. Prokopius.

Symposium „Nis and Byzantium“ is inseparable from the name of the city of Niš, whose fame and reputation spreads to all parts of the world. The significance of the Niš Symposium for the science is immense. There is no serious

Сл. 7 учесници скупа Ниш и Византија XVII
Fig. 7 Participants of the Niš and Byzantium XVII

Симпозијум „Ниш и Византија“ неодојив је од имена града Ниша, чију славу шири на све стране света. Неизмерив је значај Нишког скупа за науку. Нема озбиљног истраживача широм света који није цитирао радове из зборника радова „Ниш и Византија“.

Немали број знаменитих истраживача и угледних научних радника подржавају ово наше окупљање, од којих су нас неки напустили. Од нашег последњег окупљања напустили су нас академик Цветан Грозданов, академик Слободан Ћурчић и др Александар Поповић. Оно што су оставили иза себе неосетљиво је на време. Њихов ауторитет допринео је да све ове године Ниш буде место окупљања угледних истраживача,

researcher around the world who did not quote papers from the Proceedings „Nis and Byzantium“.

A great number of prominent researchers and prominent scientists support this gathering. Some of them unfortunately have passed away. Since our last gathering, academician Cvetan Grozdanov, academician Slobodan Ćurčić and dr Aleksandar Popović have been no more with us. But what they left behind is insensitive in time. Their authority has contributed to the fact that all these years Niš is a place for the gathering of prominent researchers and that the symposium Proceedings consolidates proven knowledge and new achievements in the science. On behalf of the Organizing board and the editorial staff, we thank them for the support they gave us wholeheartedly,

а да зборник радова обједини проверена знања и нова достигнућа у науци. У име организационог одбора и редакције, хвала им на подршци коју су нам свесрдно пружали чиме је симпозијуму Ниш и Византија увећан углед и значај у научном свету. (сл. 7)

Без обзира на околности, град Ниш, Универзитет у Нишу и Епархија нишка, увек су налазили снаге да организују симпозијум „Ниш и Византија“. Све то захваљујући разумевању и великој подршци колега са којима смо заједно постигли завидан организациони и висок научни ниво међународног симпозијума „Ниш и Византија“. И у тешким временима град Ниш је налазио снаге да организује симпозијум „Ниш и Византија“, тако је било и ове године, и биће још много година после нас. Ове године пријавило се 32 учесника из: Грчке, Албаније, Бугарске, Македоније, Русије, Аустрије и Србије. Они који из оправданих разлога нису могли да дођу, своје радове су приложили у зборнику радова. На самом крају уприличен је обилазак нишког Народног музеја и Саборне цркве у Нишу.

др Миша Ракоција

which increased the reputation and significance of the symposium Nis and Byzantium in the scientific world.

Regardless of the circumstances, the City of Niš, the University of Niš and the Orthodox Niš Eparchy have always found the strength and capacity to organize the symposium „Nis and Byzantium“. All this due to the understanding and great support of our colleagues with whom we have achieved an enviable organizational and high scientific level of the international symposium „Nis and Byzantium“.

Even in difficult times the City of Niš found the potential to organize the symposium „Nis and Byzantium“. So it was also this year and it will be many years after us. This year, 32 participants from Greece, Albania, Bulgaria, Macedonia, Russia, Austria and Serbia applied. Those who, for justified reasons, could not come, presented their papers in the Proceedings. At the very end, there was a tour of the National Museum of Niš and the Cathedral church in Niš.

Dr Miša Rakocija